

ויזה לרקוד

הם אמנם באים לרוב מאירופה או אמריקה ולא ממדינות עניות, אבל גם רקדנים לא מקומיים שפועלים בישראל נתקלים בבעיות של עובדים זרים. רבים בעולם המחול סבורים כי המכשולים שמוצבים בדרכם פוגעים ביצירה המקומית

שיר חכם

להקה בת שבע. כדי לרקוד בישראל רצוי להיות יהודי או בן זוגו צילום: נדי זנון

לדמיין עצמם רוקדים בלהקה אחרת. בלהקות "ורטיגו", הקיבוצית וזו של פינטו ופולק, למי של, מספרים כי מעולם לא נתקלו בבעיות ויזה של רקדנים זרים. הומן - האלמנט העקרוני ביותר בתהליכי קבלת אשורות ממשרד הפנים - הוא שעורם עוד ועוד קשיים בדרכם של רקדני בת שבע. מנקודת מבטו של נהריין, הרקדני הללו אינם רק מבצעים מיומנים בני ההל"פ, אלא נכטים חד פעמיים המעוצבים ברמותו והמגלמים כגופם את יצירתו, הנלמרת בלהקות ובבתי ספר בכל העולם.

פרידה יקרה

רייצ'ל אוסבורן האוסטרלית היא דוגמה לב" כס יחודי כזה. היא רקדה בבת שבע 12 שנים ופרשה מהלהקה לפני כשנה, ועתה נמצאת

המשך בעמוד הבא

ממדינות עניות, הרקדנים הזרים מגיעים בעיי קר מארצות אירופה העשירות, מארצות אנגי לוסקסיות כמו אוסטרליה או אנגליה, מאמריקה הצפונית והדרומית ומקצתם גם מקולוניות לשעבר, שם כישורונם נשא אותם בצעירותם מפרברי עוני לאקרמיות יוקרתיות למחול באירופה. רוב אלה שמקבלים ויזה ררך להקות מחול מוגדרים כמומחים. עם זאת, מדיניות ההגירה הישראלית הנוקשה באה לירי ביטוי גם בסיפוריהם של חלק מהרקדנים הזרים. הגוף המופקד על תהליכי קבלתן של אשורות עברי, תושבות קבע ואזרחות הוא משרד הפנים, והוא, כמו החוק הישראלי עצמו, אינם מקלים על זרים. הנפגעת העיקרית בתחום המחול היא להקת בת שבע בניחולו האמנותי של אוהד נה-רין, שבן רקדנים מחול המצטרפים אליה נשאי רים בה זמן ממושך במיוחד, בדרך כלל שנים רבות. כמה מהם אי מקדיעים כי לא היו מסוגלים

עם כוריאוגרפים עצמאיים שמפיקים את יצירותיהם בקריפורדוקציות: בפרייקס האחרון של יסמין גודר השתתפה רקדנית אמריקאית: בפרייקטים של יוסי ברג ועוד גרף יש כיום רוב של רקדנים זרים, בעיקר מצפון אירופה. אחת הנוגדות של תופעה זו היא שעולם המחול המקומי דובר אנגלית ויצר קהילה שמנותקת במידת מה מהתרבות הישראלית. אלא שהגירה כזאת אינה מאפיינת רק את ישראל וכרוכה כאפיו של המחול: באמנות שהשפה אינה עניין מרכזי בה יש מגבלות תקשורת מעטות. ערי מחול קוסמופוליטיות מפורסמות הן בריסל וברלין, שם אוכלוסיית הרקדנים הזרים רבה ומגוונת. ואילו ברוסיה, למשל, הרקדנים הזרים עדיין מספטים פנימה באטיות. דייוויד האלברג, הסולן האמריקאי כבולשו, הוא יוצא דופן. בניגוד לרוב מהגרי העבודה, הבאים

וברים זרים הוא מונה שלרוב אינו נקשר לאמנות, אבל ב-20 השנים האחרונות גברה כמידה ניכרת הרימה של רקדנים זרים לקהילת המחול בישראל, עד כדי כך שאפשר לראות בהם כיום חלק משמעותי מהתרבות המקומית. לראיה, כמעט ככל להי קה או פרויקט מחול ישראלי ניתן למצוא רקדן זר אחד לפחות. המחול הישראלי, שנמנים עמו כיום כמה כוריאוגרפים בעלי שם עולמי, נהפך לאבן שואבת לרקדנים מרחבי העולם. בלהקות "פרסקו", "L-B-V" (שרון אייל וגיא ככר) והקיבוצית יש כיום שני רקדנים זרים בכל אחת, בלהקת "מריה קונג" שלו"שה, ב"ורטיגו" אחד, בלהקת "קמע" ובלהקתם של ענבל פינטו ואבשלום פולק ארבעה בכל אחת, ובשיא מחזיקה להקת בת שבע: בה ובי להקה הצעירה ביותר יש כיום 13 רקדנים זרים מתוך כ-36 רקדנים. רקדנים זרים עובדים גם

רקדני להקת המחול של ענבל פינטו ואבשלום פולק. אחד מאבות החזון שילומים: דניאל צ'צ'יק, דודו בכר

המשך מהעמוד הקודם

כעל כורחה באוסטרליה. לעתים תכופות שר"לח אותה נהרין לעבודות ברחבי העולם. כל חבריה, מכריה ועמיתיה חיים בישראל. היא שותה בישראל מתוקף ריות עבודה מבת שבע ולאחר מכן מתוקף ריות שקיבלה כשהיתה בת זוגו של הרקדן גיא שומרונג, אך השניים נפרדו בזמן שהיתה בעיצומו של תהליך קבלת תושב בות קבע. בקשתה האחרונה לתושבות נדחתה בקיץ שעבר, לרבריה, ללא ציון סיבה. עתה היא שוקלת עם נהרין להגיש בקשה נוספת שתצהיר עליה כעל מורה לגאגא.

"את חיה במקום 12 שנה ותורמת לנוף הת"רבותי בארץ", אמרת אוסבורן בראיון טלפוני מאוסטרליה. "כשאני נוסעת כרקדנית וכמורה ברחבי העולם אני לא מוזהה כאוסטרלית, אלא כחוצר של בת שבע ושל נהרין, ולכן מוזהה מיר כישראלית. אני מרגישה איפוא שיש לי סיבה וזכות לחיים בארץ. עורך הדין שעוד לי בבקשתי האחרונה אמר שבחוק הישראלי שלוש הרברים היחידים שיוצרים סיכוי שיי תייחסו אליך הם אם אתה יהודי, אם יש בר" שותף תרומה כספית משמעותית למדינה ואם אתה מתחתן עם ישראל.

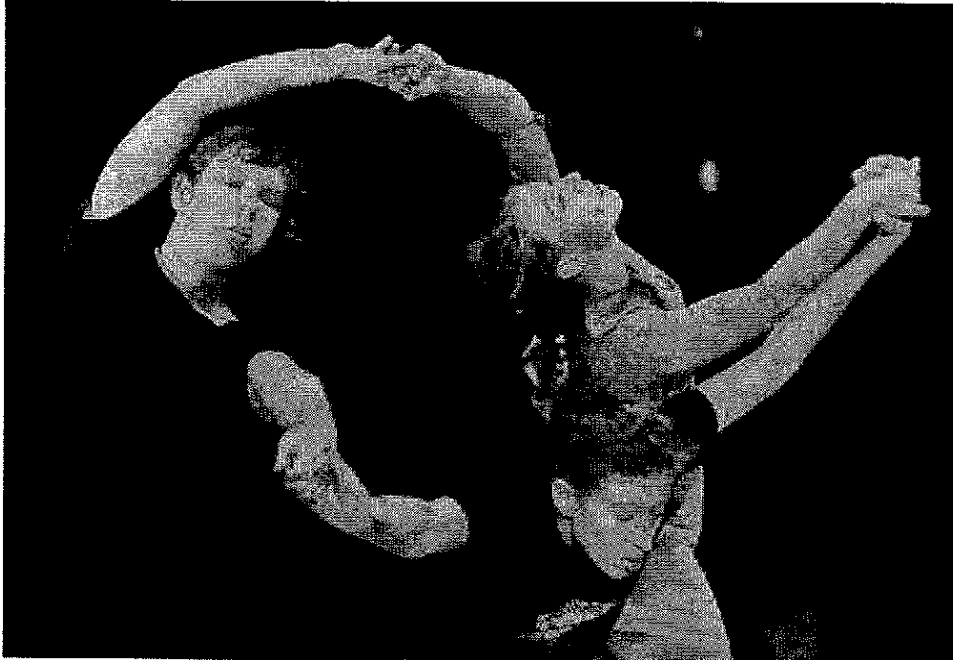
"הייתי עם ישראלי במשך שמונה שנים", היא ממשיכה, "ואת הווייה מתוקף מערכת היחסים שעשיתי רק אחרי שהייתי ביהר כבר

חמש שנים. במכתב הרחייה האחרון כתבו לי שאם ארצה להמשיך לעבוד כרקדנית, אוכל לעשות זאת במסגרת של מומחה זה אבל זו בריוק הררך שלהם להמשיך לשלול בתנאי הכניסה והציאה שלי מהארץ. כרגע אין לי שום סטטוס בישראל. אוהר הוא זה שמעסיק אותי בעבודות כח"ל; בעוד כמה ימים אסע לקליפורניה להעמיד את היצירה 'מינוס 16; ומתוכננות לי עבודות בבלט הלאומי האנגלי, בבלט הקנדי ובבלט של סן חוסה. זה מוזה, כי למעשה הארם שנותן לי את כל עבודתי כיום הוא ישראלי, ואין לי זכות לחיות בישראל. ובצפון אמריקה אני לא יכולה לבסס את עצמי באוסטרליה, כי זה רחוק מדי.

"בפעם הבאה שאכנס לישראל אהיה תיירת", מטעימה אוסבורן. "חשוב לאוהר שאהיה מעורבנת במה שהוא עושה, לכן אני מגיעה לישראל מפעם לפעם כדי להתערבן בשינויים שהוא מכניס ביצירות. זה כמובן לא מוכטח שאכנס למדינה. הרבה אנשים אומרים לי שמעולם לא הייתי צריכה להכריז על פריי דתי מכן ווגי, אבל הרגשת שזה לא נכון. מה שבאמת אבסורדי הוא שאני עריין בקשר קרוב עם סבתו והוריו. סבתו שואלת אם היא יכולה

רייצ'ל אוסבורן (מימין): "את חיה במקום 12 שנה ותורמת לנוף התרבותי בארץ. כשאני נוסעת כרקדנית וכמורה ברחבי העולם אני מוזהה כישראלית"

לאמץ אותי. אנחנו מרגישים כמו משפחה. אני רואה אותם הרבה יותר משאני רואה את מש"פחתי באוסטרליה. האם אפשר לאמץ בת 33?" אהבה היא סוגיה עקרונית בריונים על אש"רות. הרקדנית כובי ג'ין סמית מלהקת בת שבע, למשל, שסירבה להתראיין לכתבה, היה עם בן זוג ישראלי. למי שנמצא במעמד זה מוכטחת תושבות קבע אחרי שבע שנים. לני שארם, אחרי חמש שנים. ריות עבודה ריגילה, המתקבלת דרך מעסיק אחד בכל פעם, אינה מקדמת את הרקדן לקראת השגת מעמד קבע. לאחר חמש שנים, החוק מאפשר למדינה לר"רוש ממנו לעזוב מיר.

רבים בתחום המחול גורסים כי רקדנים זרים שלא מצאים אהבה או מפרקים מערכות יחסים כמו אוסבורן חשופים לסכנת סילוק ממפעל תרבותי שתורם לא רק לחייהם ול"קריירה שלהם, אלא גם ליצירה הישראלית המקורית. כשהמדינה מסלקת משטחה מהגרי תרבות, היא מתבלת למעשה בניסיון ליצור לה תדמית חיובית כמאבק ההסברה הבינלאומי שלה, שמתנהל בעזרת להקות כמו בת שבע. משרד התרבות אף מכנה כאתרו את ישראל "אימפריה של מחול", לא פחות.

עו"ד עמית עכו ממשרד עורכי הרין קר"תור עכו, המטפל כמומחים שבאים לישראל, עסק במקרה של אוסבורן. "רייצ'ל היתה בארץ מעבר לחמש שנים וביקשה תושבות על בסיס כישרון יוצא רופן, אבל זה כנראה לא הרשים אף אחד במשרד הפנים", הוא אומר. "המדי"ניות הזאת מוצרבת לרעתי, אבל אם לא הייתי חושב שהיא ראויה לסטטוס הזה - לא הייתי מייצג אותה. בארצות הברית, למשל, נשכיל להוכיח הצטיינות קיצונית בתחום ההתמחות שלך אנה צריך להראות שאתה ממש אחד

מאבות המוזן שלו, משוה יוצא מן הכלל. אוהר נהרין, לצורך העניין, היה יכול לקבל את המי עמר הזה בקלות."

אניפה גוברת

בעבור רמי באה מנהל להקת המחול הקיי בוצית, העסקה של רקדנים זרים היא תו תקן למקצועיות יצירתית. "האינטרס שלי הוא אמנותי", אומר באה, "חשוב מאוד שבלהקה יהיו רקדנים זרים. אלא שאם יהיו מולי רקדן ישראלי וור באותו דרג, אעדיף את הישראלי, בגלל העלויות של החוקת רקדן זר."

עלויות אהזקתו של עובד זר בישראל גבוהות: סך כל האגרות שמשלם המעסיק למדינה מאמיד לכדי 11 אלף שקלים בשנה. "זה מפחית את האינטרס להעסיק זרים", אומר עו"ד עכו, "ואת היתה המטרה של משרד הפ"נים מלכתחילה". לרבריו, "בשנים האחרונות הגבירו מאוד את האכיפה, וראינו זאת גם בלהקות מחול. הגיעו פקידים שבדקו של"רקדנים יש היתרי עבודה". עודד פלה, ראש תחום הגירה ומעמד באגודה לזכויות אורח, מסביר כי "במשך שנים הענקת תושבות קבע ללא ייחודיים נתפשה כחריג הומניטרי, והיינו צריכים להיאבק על שינוי הגישה. בשנים האחרונות, לאחר עתירות רבות שהוגשו, משרד הפנים מצהיר בעתירות כי 'אין ספק שהזכות לחיי משפחה חשובה', אבל לא מעבר לכך. בתהילת שנות ה-2000 עשו תיקון מקיף לחוק הכניסה לישראל; קבעו פרקים שלמים שעוסקים במעצד ובגירוש והקימו משטרת הגירה. אבל בכל הנוגע לבקשת מעמד - שום דבר לא השתנה. כל שהחוק קובע הוא שמש"

מופע מחו"ל

להקת "ורטיגו" בחזרות ליצירה "נולד לחמה קורלי" לאדאם. עזיבה נתון שבוע

המשך מהעמוד הקודם

רד הפנים רשא, בשיקול דעתו, לתת אשרות כניסה ורישיונות ישיבה בישראל, ולהתנות אותם בתנאים".

"רקדנים זרים בישראל הם מקרה פרטי של מהגרי עבודה", אומר אשר לב, רקדן לשעבר באנסמבל בת שבע וכוריאוגרף, "אבל מבחינת החוק היבש היחס אליהם לא שונה מאל התאילנדרים שקוטפים מנגו בשרות. השאלה העקרונית שיש לשאול לכן היא האם החוק צריך להיות שונה כלפי מהגרי תרבות? הוא סבור כי גבולות לאומיים נוילים הם תנאי הכרחי לשגשוגה של אמנות, במיוחד זו של המחול: "האם החוק צריך להיטיב יותר עם רקדנים זרים שעוזבים את בת שבע ורוצים להישאר בארץ לעומת פיליפינים שעוברים בשכונת שפירא? לחלוטין כן, משום שעולם התרבות והאמנות בארץ, ובמיוחד המחול, משגשג בזכות אוניברסליות, בזכות חילופים פתוחים של ידע תרבותי. המחול הוא שפת הגוף, שלה נטייה טבעית אל אוניברסליות".

הרקדן עומר אסטרון, שאשתו הרקדנית נמצאת כאן מתוקף אשרת תייר עם רישיון עבודה, רוב הרקדנים שמקבלים ויזה דרך להי קות מחול מוגדרים כמזרחיים, מציין כי "האב סודר הוא שמשדר הכלכלה, שאמור לפקח על

זכויות עובדים ישראלים ומהגרי עבודה, לא יודע מה קורה בלהקות המחול בארץ ואין מתייחסים לרקדנים כעברים, ומתעסקים יותר בלתת קנסות לחקלאים מסכנים".

על חזוונות

ויות העבודה של לוק ג'ייקובס, מנהל חז' רות (ולשעבר רקדן) בכת שבע זה יותר מעשר שנים, פנה באפריל בשנה שעברה. זה תשעה חודשים הוא נמצא בארץ ללא אשרת עבודה. "בקרוב אני נוסע לסיור", הוא מספר, "ואיני יודע אם ייתנו לי להיכנס חזרה לארץ. לפע' מים אני מקבל בשרה התעופה שבוע, לפעמים לא חורש, לפעמים אני נכנס כתייר. לפעמים לא נותנים לי להיכנס בכלל ואז מישוה מהלהקה עוזר לי. מה שמצחיק הוא שבגרמניה לא הייתי נכנס למדינה בלי אשרה, אבל בגלל המנט' ליות הישראלית שבה הכל נתון למשא ומתן, אני כן".

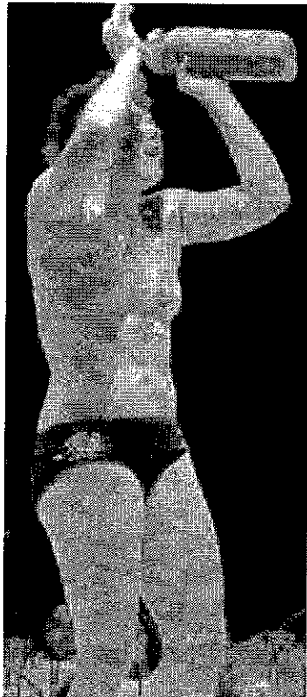
ג'ייקובס הכלגי מתאר מציאות שבה הוא צריך לחשוב פעמיים על כל נסיעה. לפני כמה שנים בת שבע אף לחצה עליו שלא ייצא לחופשה בחו"ל מכיוון שלא יכלה להבטיח את חודתו. "אתה מרגיש כמו אסיר של המדינה", הוא אומר. "ומצד אחד כאילו רוצים לגרש אותך. הייתי בגרמניה, בצרפת, באנגליה וב' נורווגיה וקבלת ויות העבודה שם היתה תהליך פשוט וישיה אין לי לאן ללכת כי עובתי את ארץ המוצא שלי, בלגיה, לפני 25 שנים. אין לי חיים או חברים באף מקום אחר. צוחקים עלי שאני צריך להשיג לעצמי אשה יהודייה, אבל לצוד נשים ישראליות ברחוב זה קצת לא מוסרי. האופציה האחרת היא לשנות את רתי, אבל אני בוהי'סט".

למרות אי הוודאות הקיצונית האופפת את

אולי מפני שבלהקת בת שבע הבעיה ניכ' רת ביתר שאת, קיים לאחריונה נהרין שיעור גאגא המוני שנועד לאיסוף תרומות לאגודה לזכויות אורה, אחד הגופים הבולטים בטיפול בסוגיה של מהגרי עבודה. המהלך הזה עורר גם ביקורת. הרקדנית רות ולנס, למשל, אומ' רת כי "איש חוק כמו אוהד לא צריך לקיים או אחת בשנה". לדעתה, שיעורי הגאגא הללו אינם מסכנים דבר מהמשאבים הקיימים של הלהקה, אחת החמות בעולם, ואינם נוגעים ברמה הפוליטית של הבעיה, אלא רק מתנאים בהומניזם קוסמופוליטי מנותק ונעים".

תחתית שרשרת המזון

הרקדנית הצרפתייה קורלי לאדאם עברה בישראל כרקדנית עצמאית בשמונה השנים האחרונות, אך לא הצליחה להישאר כאן. לאדאם נשבתה בקסמו של המחול הישרא' לי לאחר שצפתה בהופעות של בת שבע ושל רות וזי בצרפת. לאחר כמה ביקורים בארץ התאהבה גם בגבר הישראלי והחלה בתהליך של בקשת אשרה. אלא שמערכת היחסים עם בן זוגה נגמרה ולאדאם עברה לוויית עבודה רגי' לה. מכיוון שרקדה ללא מעסיק קבוע, שילמה בעצמה את כל האגרות למדינה, עם עורה קלה מהבוריאוגרפיה נעה דה. לאחר קשר זוגי נוסף עם אשה, שלא צלת (מדינת ישראל מוכיחה ליברליות מפתיעה בענייני זוגות חר'מיניים בתחום זה), קיבלה ממשרד הפנים התרעה עליליה לעזוב את המדינה בתוך פחות מחודש. לאדאם עברה כאן עם הכוריאוגרפים נעה

המשך כעמוד הבא

אשר לב: "מבחינת החוק היבש היחס לרקדנים זרים לא שונה מאל התאילנדרים שקוטפים מנגו בשדות"

המשך מהעמוד הקודם

לוק בייקובס. אסיר בסכנת בידוש צילום: גדי דגון

דה, סהר עוימי, אלעד שכטר, ניב שינפלד ואורן לאור, לימרה במסגרות שונות וטיפלה בשיטת אילן לב. "משהו במחול הישראלי הווי לי את הקרביים עוד בצרפת", היא מספרת בראיון טלפוני מררום צרפת, שם היא מטפלת בשיטת אילן לב בכוריאוגרף הצרפתי הנודע אנולין פרלזוקו. "חשתי משיכה עצומה להיות חלק מזה. אני הרקנית הורה היחידה בישראל שהיתה אז בעלת ויות עבודה כעצמאית. המע" בריום בין ויות הנוגית לויות העבודה היו קשים ממשוא. היינו צריכים להיפרד רשמית ועובתי את המדינה לכמה שבועות. אחרי נקודת הע" צידה הראשונה, בשנה החמישית שלי בארץ, אמרה לי פקידה במשרד הפנים שיש לי שבועה ימים לעזוב. אלא שבאותו הזמן התאהבתי באר שיה, וחודש לאחר מכן חורתי לעשות ויות יחד אתה. אחרי שנפרדנו הייתי תשושה, כל האני רגיה שלי כלתה. בכל דקה ביום חשבתי איך אוכל להישאר בישראל. זה היה גיהנום. ידעתי שאם אטע לשנה או שנתיים יהיו לי אותן הוד" מנייות, או התלטתי לנסוע.

"ישראל היא מבחינתי בית", היא מוסיפה. "לאן שאני הולכת אני מגסה לרבר עם ישראל לים. בצרפת אמנם הכרזתי שתורתי, אבל אפיי לו לא חתמתי בלשכת האבטלה. במארס אבוא לישראל שוב כתיירת כדי להשלים את לימודי בענף מסוים של אוסטיאופתיה. ישראל תמיד הייתה תשוקה גדולה בשבילי, השקעתי בה את כספי ואת האנרגיה שלי. בלי להיות נשוי זה כמעט בלתי אפשרי להישאר. מצד אחד, האפי מדימה. אני יכולה להכין מדוע לא רוצים לא-יהודים בישראל, אבל כל מי שניבדתי אתו בנושא היה מתוסכל מאוד מבך מכיוון שבע" בודם אני ישראלית. הרגשתי שגם כרקנית

נית, ופשוט העניתי לה תושבות קבע. כך סתם, כי היא עברה שם מספיק זמן. בברלין לא אכפת להם מאין אתה בא.

"אני מאמין שהמצב בישראל הוא אחד הקיצוניים בעולם", הוא ממשיך. "הכל מתנוק לכך שאנשים כאן חיים בפאניקה ושיש תחושה שכל העולם נגדנו ושנחנו חייבים להבטיח את קיומנו, מעין רגש לאומי לא רציונלי שמ" שולב עם דת, שזה הכי מסוכן. הארץ הזאת תופשת עצמה כארץ של יהודים ולא של אורחים, וזאת הבעיה ההמורה ביותר שלה".

מלבד הרקנים הורים הרבים העובדים בני ישראל דרך קבע, גרל בשנים האחרונות גם מספרם של אלו שהיהים כאן לתקופות קצרות. עשרות רקנים באים לתוכנית כמו הסרנה למחול כקינון געתון, המשוכת ללהקת המ" חול הקיבוצית; המסלול להכשרת רקנים כמי רכו ביכורי העתים בתל אביב; חוגי המחול של האקדמיה למוסיקה ומחול בירושלים; "גאגא אינטנסיבי", קורסי קיץ וחופי מרובזים של נהרין; ו"הסדנה" במרכז סונו דלל, שבה במשך שלושה חודשים רקנים מקצועיים מתודעים לרפרטואר של כוריאוגרפים נבחרים, בניהולן של הרקניות יערה מוסס וירדן רו.

רו מסבירה כי התוכנית בסונו דלל הוקמה כי "כל המטר של שיעורי מחול לרקנים מק" צועיים בארץ היה בנוי על שיעורים פתוחים, והיתה חסרה מסגרת שבה רקנים שעובדים היו יכולים להעשיר את הרפרטואר שלהם. בסבב הראשון, בינואר 2012, היו הרבה רקר" גים מהלהקות 'קמע' ו'פרסקו' ובהם גם ודים. עכשיו מגיעות אלינו הצעות מברזיל, משווריה ומארצות הברית. אנו בעיצומו של הסבב הר" בייעי של הסדנה. מלמרים בה שרון אייל, לוק גייקובס, יוסי ברז ועוד גרף ובפעם הרא" שונה גם לזמרים חומרים מהרפרטואר של בת שבע. מבין 100-90 רקנים שהיו אצלנו, 30-40 הם ודים".

להבריל משאר התוכניות, הסדנה למחול בגעתון והמסלול להכשרת רקנים במרכז ביכורי העתים בתל אביב הם רבישתיים ומי

תפקידים למעשה כבית ספר "יש לנו ארבעה תלמידים ורים", אומר אופיר רגו, מנהל המי סלול בביכורי העתים בצד נעמי פרלוב, "אבל כתי ספר שאינם מוגדרים כאקדמיים לא נמי צאים בשימה של משרד החוץ שמקנה ויות סטודנט. היה לנו סטודנט שקיבל ויה לאחר שהבאנו הזון אישורים שמראים שהמסלול נתמר על ירי מינהל תרבות ועיריית תל אביב, אבל היה לנו גם סטודנט אחר שטולק".

האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים היא בפועל בית הספר היחיד למחול שלימודים בו יכולים לאפשר קבלת ויות סטודנט. עינב לוי, מנהלת הסרנה בגעתון, נקטה באחרונה צעד כעניין זה. לדבריה, "תמיד היו לנו תלמידים סטורים מחול" והשנה יש לנו שישה. כרגע אני מטפלת במצב של שני סטודנטים שלי שבקש" תם לווייה נדחתה. כסך הכל ביקשנו להאריך להם את ויות התייר בארבעה חודשים וחצי כדי שישלימו את לימודיהם. סורבנו עקב טע" נה על חוק השבות (כלומר, שהם לא יהודים, ש"ח). שלחתי מכתב למנכ"לית משרד התי"ר בות, אורלי פרומן, המבקש להוסיף אותנו ואת 'המסלול' לרשימה של בתי הספר המאשרים לקבלת ויות סטודנט, ולאחרונה קיבלתי תשו" בשהבקשתנו בכדיקה".

להקת המחול הקיבוצית. חשסאל למעלה; רמי באר. זו תקן למקצועיות צילום: חומר ווייבר, קובי קלמניץ